

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Dialogvs Novitiorvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

DIALOGVS NOVITIORVM.

P R O L O G V S.

Ioan. 6.

Verba do-
ctorum &
exempla
bonorum,
fragmenta
sunt, quæ
colligi o-
portet.

I. **C**olligite, quæ superauerunt fragmenta, ne pereant. Verbum Christi est ad discipulos suos. Cùm enim omnipotens & misericors Dominus, de quinque panibus & duobus piscibus quinque millia hominum satiascit, iussit reliquias fragmentorum colligi, ne perirent. Mysticè autem loquendo, fragmenta ciborum sunt verba doctorum & exempla bonorum, quæ à studiosis fratribus frequenter pensari debent, & in libris vel in tabulis (tanquam in cophinis) ad utilitatem legentium diligenter inseri & obseruari. Hac consideratione inductus pro nouitijs exhortandis quorundam prædecessorum meorum monita & exempla, Deo iuuante, huic opusculo inserere cogitavi: quatenus his bonis auditis laudetur altissimus Deus, à quo bona cuncta procedunt: & multi legentes ista, ad contemptum mundi amplius accendantur.

CAPITA HVIVS LIBELLI.

Q uod locutio de Deo, multum prodest nosciter conuersis.	Cap. I
Quod meliora sunt in exemplū trahenda, & deteriora vitanda.	II
De laudabili statu religiosorum, si bene seruetur.	III
De periculis nouitiorum, ex consortio mundanorum.	IV
De sacerdote tentato, & à Deo consolato.	V
De iuvene clerico, qui relicto studio monasterium intravit.	VI
De matrona, quæ filium conuersum planxit: sed postea ad Deum conuersa, gratias egit.	VII
Quod potius est Deo obediendum, quàm amicis.	VIII

D I A L O G V S N O V I T I O R V M
de contemptu mundi.

Nouitius. I. **R**ogo te Pater charissime, vt amore Iesu Christi, diligenti ad me respectum habeas, quæ salutaria sunt edoceas, excessus meos strictè corrigas, passionibus meis remedia tempestiue adhi-

adhibeas; & si qua exempla bona nosti, mihi etiam imitanda proponas. Idcirco enim mundum, & ea quæ in mundo sunt, reliqui: ut in statu religionis plenius discam voluntatem Dei, & faciam; à periculis tentationum securius viam; & tandem finito huius vitæ stadio, æternæ beatitudinis præmia cum fidelibus Christi merear adipisci.

Scopus monasterium ingrediendum.

2. Intendo namque de cætero, totam vitam meam ad Dei seruitiū ordinare, & modicum temporis, quod mihi remanet, in religione consummare. Quapropter paratus sum omnem subire laborem, & tuis admonitionibus acquiescere, ac seniorum obtemperare statutis, pro mea salute editis & profectu; sicut nouitium decet, & status religionis requirit.

C A P V T I.

Quòd locutio de Deo, multum prodest nouiter conuersis.

1. **L**ibenter audio, quod dicis, & si potero prodesse, faciam quod hortaris. Absit nunc Spiritus sancti gratia, ut eloquar digna; quatenus Deo nostra colloquia placeant, & proximis utilia fiant. Siquidem magna ars docendi est, recta debite proferre, & eadem testimonijs sacris confirmare. Cupio autem tecum de Deo & seruis Dei aliqua loqui, ut tibi ex auditione solatium veniat, & mihi meritum ex huiusmodi colloquutione accrescat. Cōfido in Domino Iesu, quòd pietas eius non deerit nobis orantibus, qui præsentiam suam promisit de se loquentibus affuturam dicens: *Vbi duo vel tres congregati sunt in nomine meo, ibi sum in medio eorum.*

Senior.

Matth. 18.

2. Hinc est quòd duobus discipulis ambulantes in via, & de se loquentibus, in specie peregrini apparuit, & ait: *Qui sunt hi sermone, quos confertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes?* Et dixerunt: *De Iesu Nazareno.* Ecce, qualiter pius Dominus de se contristatis, præsentialiter occurrit. Et quia non de secularibus negotijs, sed de factis nostri saluatoris loquebantur, idcirco ab eo meruerunt cōsolari, & in diuinis scripturis pariter erudiri. Moxque in amore Christi, tam vehementer sunt accensi, ut ex dulci colloquio eius, mirabiliter illuminati dicerent: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum nobis loqueretur in via, & aperiret scripturas?* Sicut enim bona colloquia accendunt corda piorum in amorem cælestium, ac germinare faciunt opera virtutum; sic vaniloquia corrumpunt bonos mores, & gratiā Dei perdunt, deuotionē extinguunt, cōscientiā maculant, & alios scādalizant. Oremus ergo ad Dominum, ut illuminet vultū super nos, & custodiat nos ab omni opere malo,

Luca 24.

Luca 24.
Quid colloquia bona, quid mala efficiunt.

Luca 10.
Iacobi 2.

malo, & sermone otioso. Sedeamus cum Maria Magdalena ad pedes Iesu, ad audiendum verbum illius, quod potest saluare animas nostras; & in omnibus actibus nostris, ad beneplacitum Dei tendamus.

Nouitius.

3. Confortasti me, & instruxisti verbis optimis & exēplis. Vtinam custodiam vias meas, vt nō delinquam in lingua mea. Vtinā dirigantur omnes viæ meæ, in conspectu Dei mei semper. Sed nō pigeat te, ad interrogata mea respondere. Dic quæso, quomodo potest quis ad perfectum seculi contemptū venire, & verus Christi discipulus effici? Video namque multos seculum relinquere, & postea tamen ad secularem vitam redire. Alios etiā considero habitum religionis assumere, sed à pristino seruore languere. Cum alijs Ecclesiam intrant, sed deuotionis gratiam non degustant. Quosdā etiā intueor ad exteriora defluere, & paulatim ad noxiā libertatem declinare. Rogo te, non me patiaris à via perfectionis exorbitare, sed quid cauendum sit, quidve tenendum doceas euidenter.

C A P V T II.

Quòd meliora sunt in exemplum trahenda, & deteriora vitanda.

Senior.

I. **B**onus discipulus paratus est acquiescere magistri sui consilio, nec quicquam temere contra eius sententiam agere presumit. Sic seruat humilitatem, implet obedientiam, meretur gratiam, tenet pacem, custodit conscientiam, & auget sibi gloriam. Qui enim aurem suam præbet sapientiæ & doctrinæ in principio, non poterit de facili errare; sed gaudebit de beato fine, breui labore transacto. Tantoque plus proficiet in virtutibus, & sapientior erit, quanto humiliter superioribus se submittit. Nam arbor, quæ in altū crescere debet, oportet quòd radices mittat in imò, ne cadat. Non ergo pæneas repentino timore, sed in Deo statue fiduciā firmam; relinque propriam voluntatem, & subijce te in vera humilitate. Dominus erit in latere tuo, qui protegit gradientes simpliciter, & humilibus sua secreta reuelat.

Prou. 3.
Matt. 11.

2. Vt autem melius perseueres in bono, à melioribus viuendi accipe normam, à doctioribus inuestiga sapientiam, ab expertis quære consilium, & cum deuotis tracta sermonem. Si autem videris quosdam à via veritatis errare, & retro post Satanam abire; noli pereuntes imitari, sed bonos & feruentes studeas, semper æmulari. Quære cum paucis saluari, qui per angustam portā intrant ad vitam. Nam Christo teste, *lata & spatiosa est via, qua ducit ad perditionem; & multi sunt qui intrant per eam.* Væ eis, qui à Domino Deo recedunt, & redeant in Ægyptum; hoc est, in hunc mundum

Matt. 7.

mundum peccatis tenebrosū, vt pascant carnem suam citò morituram. Beatus autem homo, qui metuit Dominū; & in lege eius meditatur die ac nocte, vt ambulet in vijs eius. Attamen pius Dominus non deserit suos, sed sicut bonus pastor consolatur oves suas, quæ vocem eius audiunt, & sequuntur eum vsque ad mortem; eligentes magis mori in bello tentationum, quàm peccato consentire, vel turpiter ad seculū redire. Talibus enim dicit: *Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* Luce 22. Quid timendum sub tali pastore viuere, pro æterno regno militare, quod ipse dare promisit? Et quidem faciet, quod promisit. Nec solū gaudia futura, pro cōtemptu mundi promisit se daturum; sed etiam in præsentī dat seruitibus sibi consolationem Spiritus sancti, quæ longè melior est & suauior, quàm omnis lætitiā mundi. Nam sæpè orantibus deuotionis gratiam infundit, & in lege Dei meditātibus lumen intelligentiæ aperit; vt gustata suauitate spiritus, caro vilescat & mundus. Vnde perfectè huic seculo renunciantibus Dominus ait: *Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Matth. 19.

3. Sed quia multi vanas consolationes quærunt, & ad exteriora se cōuertunt, idcirco deuotionis gratiā non sentiunt, nec caelestem illuminationē accipere merentur. Est ergo tutissimus status placendi Deo, & meritorius amplioris gratiæ & gloriæ, fugere mundum, amicos relinquere, temporalia contemnere, arctiorem vitam assumere, proprijs renunciare, sub obediētia viuere, laboribus insistere, vigilijs & ieiunijs carnem macerare; lectionibus & orationibus incumbere, contra tentationes & vitia quotidie certare, præsentia fastidire, æterna desiderare, gratiam Dei instanter quærere, inuētā sollicitè custodire, vilitate de seipso sentire; alijs libenter obsequium impendere, soli Deo optare placere; sine querela inter fratres niti conuersari, & in sancto proposito, ac proficiendi desiderio firmiter perseuerare. Hæc ad verum Christi discipulum pertinent; hæc seruum Dei ad celeste regnū indubitanter perducunt. Vnde benignus magister electis discipulis suis: *Vos (inquit) estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis: Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, vt edatis & bibatis super mensam meam in regno meo.* Luce 22.

4. Placent, quæ dixisti. Ex his namque verbis cōfortatus sum Nouitius in Domino, & in spem vitæ æternæ, pro qua laboro, lætus respiro. Non enim sunt condignæ passiōes huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Et verè, qui Deo fideliter seruiunt, & modò bene habebunt, & in futuro maiora percipiēt. Omnia enim cooperantur electis in bonum, tã præsentia quàm

futura. Quapropter precor tuā clementiam, vt vacillantē animā, sacris eloquijs cōfirmes, & si qua bona exēpla de alijs nosti, mihi etiā libenter exponas. Quamuis enim multa preclara facta de veteribus sanctis audiui, opto tamē bona noua audire de modernis. Veruntamen causas à spiritali profectu tardātes prius mihi aperiri, vt inimici fraudes cauere, & calles iustorum valeam inoffenso pede transire.

C A P V T III.

De laudabili statu religiosorum, si bene seruetur.

Senior.
Monachorū
conditio
nobilis ac
sancta, si
quidem
seruetur.

1. **S**tatus religiosorum magnus & sanctus est, si bene seruetur: quisque sic viuat, vt regulā docet & habitus demonstrat. Sed non est ideo frater securus, & spiritalis mox censendus, quia cū bonis ambulat, & sacras lectiones frequenter audit, & bene cantat: sed quia toto corde nititur implere, quod promissit: & facit, quod debet. Quod si ex fragilitate excedit quādoque, aut aliqua tentatione vincitur, vel passione mouetur: citò se corrigere studeat & multum doleat, reum se cognoscat, nec excusando culpā augeat, sed ad petendam veniā spōte se humiliet, vt Deus ignoscatur. Pius enim Dominus, quamuis offensus sit & contemptus, fletibus, & precibus contentium citò placatur, sicut Dauid sanctus poenitendo testatur: *Cor contritum & humiliatum, Deus, non despicies.*

Psal. 50.

Phil. 3.

2. Igitur magno conamine ad anteriora te extende, quæ retro sunt & huius mundi obliuiscere; nec ad remissos & infirmiores respice: sed ad quid venisti, & quid te agere oportet, attende. Nam qui proficere vult, omni die incipere debet: nec vllum laborē abhorre, nec aliquod tempus otiosè præterire. Non igitur longos dies nec annos plures in religione computes: nec de dignitate ordinis glorieris, nec loci amoenitate delecteris: sed quam longè adhuc à veris virtutibus distes, pensa: & in quantis vitiorum sortibus iaceas, diligenter pertracta. Nam qui se aliquid esse putat, ipse se seducit. Per elationem quippe gratia Christi perditur, & bona diu quæsitā citius euelluntur.

Galat. 6.

Ecclesi. 3.

3. Igitur occulta super te iudicia Dei metue, omnia opera tua districte discute, altiora noli quærere nec curiosā rimari: sed que tibi præcepit Deus, cogita semper. Et quamdiu in corpore peccati manes, non securitatem à tentationibus, non requiem à laboribus tibi audeas polliceri; sed sicut strenuus miles certa contra vitia; & donec accipias coronam gloriæ, scutū patientiæ in omni tentatione & angustia corde firmissimo tene, vt cum Apostolo Paulo dicas, mortis articulo imminente: *Bonum certamen certavi,*

raui, cursum consummaui, fidem seruauit, de reliquo reposita est mihi 2. Tim. 1. corona iustitiae, quam reddet mihi iustus iudex. Et quidem Dominus noster Iesus Christus non misit Apostolos suos ad querendū honores temporales & commoda carnis; sed ad crucem portandam, & proprię voluntatis libertatem abnegandam. Vnde sequaces suos hortatur, dicens: Siquis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Matt. 16.

4. Indue ergo armaturam Dei, & sta in preparatione pugnae; quoniam multi bellantes aduersum te, caro, mundus, & diabolus; qui non cessant impugnare die ac nocte innocentes, & Christo seruire volentes. Sed ne timeas eos, nec audias, neque credas eis, nec consentias suggestionibus eorum pulchris & fictis; quoniam in dolo tecum loquuntur, vt capiant & decipiant, atque a Deo elongent, & ad omne malum finaliter perducant. Quapropter vigila in orationibus, & aduersis infidias diaboli, diuinum flagita humiliter quotidie auxilium, & fratrum expertorum acquiesce consilio; ne tentatio tibi dominetur, & mundus rursus te illiciat & inuoluet. Habeto igitur in mente, quod in Apocalypsi ad consolationem militum Christi in seculo pugnantium legitur: *Qui vicerit, faciam illum colummam in templo meo; & dabo ei edere de ligno vite, quod est in paradiso Dei mei. Apoc. 3.*

5. Sicut iam supra ad emendationis studium, & perfectę mortificationis agonem, me animasti; ita nunc pericula a bono incepto retrahentia, & ad secularia desideria inuitantia, ad cautelam mihi planius describe. Dolendum enim vehementer, cum quis labitur in teporem, refugiendo parui temporis laborē. Sed magis deffendum, cum aliquis relicto Dei timore reuertitur ad seculum, diaboli sequendo instinctum; sicut infelix Iudas fecit; qui propter pecunię questum reliquit Christum, & cum Phariseis iniit consilium; ac tandem peruenit ad laqueum, miserabiliter finiēdo vitam presentem, & mortem incurrēdo sempiternam. Aperi ergo os tuum, & denuda dolos serpenti antiqui; qui sub specie boni decipit multos, vt sepe probasti. Novitius.

CAPVT IV.

De periculis nouitiarum, ex consorsio mundanorum.

1. **S**unt multa, quę impediunt incipientes; sunt plura, quę retrahant proficiētes; sunt verò valde pauci, qui ad perfectionem perueniunt, & omnem difficultatem per vię meritum transcendunt. Quidam namque seruenter incipiunt, sed orta tentatione a proposito sancto resiliunt, & ad pristina vitia relabuntur. Et quia Deū purè nō querūt, nec integrè se resignant, tot obstacula inueniunt,

V u z

niunt,

1681. 16.

niunt, quot tentamenta eis occurrunt. Hi enim ignorāt aut obli-
ti sunt, quod elegerunt; quia pro Deo & pro anima sua certare,
atque pati aduersa venterunt, sicut Dominus apertissimē dicit: *In*
mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum. Quomo-
do? Per tolerantiam videlicet alienæ malitiæ, & perseuerantiam
in statu bonæ vitæ.

2. Multi enim sic Deo seruire volunt, tāquam nihil grauitatis
passuri, sed cum omni iucunditate sint hic victuri. Sed qui talia
querunt, terrena adhuc sapiunt, & religiosorum certamina non
nouerunt. Vtinā recalescant, & per fructum boni operis se exer-
ceant; ne per proprium commodum decepti, æterna præmia per-
dant. Studeas ergo ad sufferentiam laborum & dolorum te præ-
parare; quatenus in futuro cum Christo æternaliter gaudere, &
cum triumphatoribus mundi in cælo coronari merearis.

3. Ad cautionem igitur tuam animaduerte, quæ dico. Si non
vis decipi in via Domini, si intendis proficere, & in bono per-
seuerare; fuge consortia hominum secularium, caue occasiones
tentationū, vt non videas nec audias quæ mundi sunt; ne corpore
associatus eis, etiam mente inquineris. Vilipende honores, diui-
tias, & voluptates, quæ seducunt amatores suos, nec vnquam fa-
tiant possidentes. Qui enim volunt diuites fieri in hoc seculo,
incidunt in laqueum diaboli, & in desideria multa; de quibus non
poterunt sine magna gratia Dei liberari. Hæc autem tria vitii
prædicta, foueæ sunt & radices omnium peccatorum. Vt ergo me-
lius vincas & tutius viuas, nec venenosi serpentis morsibus in-
tereas, qui mille modis insidiatur animarum saluti; fuge, tace,
quiesce, abscondere, elongare. Ama nesciri, disce mori, luge præ-
terita, sperne præsentia, meditare futura. Hæc breuis regula ma-
neat in memoria tua, & docebit te vincere omnia terrena.

1. Tim. 6.

Honores,
diuitiæ, ac
voluptates
seculi, om-
nium pec-
catorum
radices.

Nota si-
mile.

4. Relinque etiā notos & amicos, parentes & vicinos, vt Chri-
stum inuenias, & Angelorum socius postmodum fias. Beatius est
tibi, vt elongatus innocenter viuas, & solus salueris; quam cum
multis lupis & draconibus, discumbendo & canendo pericliteris.
Nam rarò diu bonus permanebit, qui secularibus personis li-
benter se immiscet. Citò quoque deuotionem suam perdet, qui
solicite eam non custodit, sed varia amicorum solatia petit.
Lumen in lucerna clausum, fulgorem suum retinet & ardorem;
extra verò positum & eiecctum, leui flatu extinguitur & tenebre-
scit. Quòd si omne rarum, charum censetur; tanto erit quis Deo
charior, & hominibus reuerentior, quāto rariùs foris videtur. Et
si omnibus religiosis & deuotis excursus nociuus est, & occupa-
tio interdicitur secularis; præcipuè tamen iuuenibus & nouellis
nocet visitare amicos seculares, ac patriam requirere natiuam,
quam

quam reliquerunt. Noli ergo affectare familiaritatem extraneo-
rum, qui habitum geris deuotorum, sed per contemptum mun-
danorum disce scandere ad societatem ciuium supernorum.

5. Quid ad te de statu mundi scire, nouos rumores inquirere,
& talia triuola audire; vnde postea cogaris phantasticari; & vix
queas orando, ac gemendo, & legendo, expellere ea de corde?
Quidam sub specie pietatis inducti sunt, ad conuertendum ami-
cos & cognatos; & dum inter illos morari nō timuerunt, inimici
fraude circumuenti, suum propositum infregerunt. Oportet
namque quod valde fortis sit, & bene fundatus in virtutibus, at-
que in omni actione & locutione incedat circumspectus; qui fru-
ctificare debet in populo, & absque periculo conscientie conuer-
sari in seculo. Et zelus quidem animarum laudandus est, si sit
discretus, rectus, purus, nullaque vanitate infectus: qui raro inue-
nitur in nouellis, & nondum plene mortificatis. Quid enim pro- *Matth. 16.*
derit homini, si totum mundum lucretur, & seipsum perdiderit?
Dilige aliorum salutem, sed tuum cauetō periculum. Nō est prę-
bendam perdere, aut corrigiam amittere: animam periculo ex-
ponere, aut votum frangere, vel à sancto proposito resilire.

6. Tutiora loca inermibus & infirmis sunt querenda. Arduum
enim nimis in seculo continenter viuere, & immunem se à pec-
cato conseruare. David vir sanctus, fortis & armatus, cum perse- *1. Reg. 27.*
cutionem à Saul rege pateretur, ad tutiora loca in deserto cum
suis militibus ascendit: ibidem latuit, donec sequitia hostis cessa-
ret. Et tu ergo longe ab amicis & secularibus hominibus discede,
ne peccatis prauorum inuoluaris: & post casum inopinatum plan-
gas te errasse, & pœniteat bonis consilijs non credidisse. Siqui-
dem tenellus flos citò manu capitur, tactu læditur, & facillime
spina perforatur. Sic imperitus iuuenis & nouiter conuersus,
nisi fugiat & recedat à societate mundana, incenditur celeri-
ter igne carnalis concupiscentiæ, & inquinabitur pice lubrica-
lis vitæ, discurrendo per mortifera itinera gula, luxuriæ, auari-
tiæ superbiæ, & inuidiæ, velut equus effrenis sine timore, & tan-
quam insensatus sine ratione. Si enim vix potes tentationibus re-
sistere occasione remota: quid in medio laqueorum præsumit
mens infirma? Ecce alij precibus, alij promissionibus aggrediū-
tur animum iuuenilem: laudant corporis formam, suadent inco-
lere patriam & augmentare progeniem: nec debere parentes re-
linquere, quos Deus præcepit ore suo honorare. Sicque verbis
pulchris, & humanæ sapientiæ cantilenis, melodizant auribus
pudicis: donec moucant arbutulam Deo adherere cupientem, si
forte audiat & acquiescat amicorum consilijs: & secum abducant
ineautum ad seculum, qui iam mentis pedem leuauit ad cælum,

& proposuit incunctanter intrare monasterium, ac Dei se facere seruum, propter summam beatitudinis promissum.

7. Alij etiam viceuersa dnr̄is increpationibus, crebris irrisionibus, & mordacis linguarum stimulis prouocant innocentem, ac humiliter incedentem nominant hypocritam, amentem. Quid tu (inquunt) infatuatè prætendis, quod amicos deseris & bonos dies contemnis? An tu solus sanctus eris, & solus regnum Dei intrabis? Putas nemo bonus erit & Deo placebit, nisi ita fecerit & ierit, sicut tu facis & transis? An soli monachi & tui similes saluabuntur? Desine, desine miser, quia non uales perficere, quod coepisti. Nonne uides, quam multi à religiositate ista recesserunt, & quam pauci ibidem perdurarunt? Mane nobiscum, reuertere ad amicos, esto lætus socius, fruere bonis concessis, Deus erit propitius. Hæc & his multa similia dicere consueuerunt sapientes mundi, inimici crucis Christi, ut decipiant simplices, & peruertant à uia iusta Christum sequi uolentes. Contra quos dicendum est, cum Propheta in psalmo: *Mihi autem adhaerere Deo bonum est, ponere in Domino spem meam.* Et item: *Narrauerunt mihi iniqui simulationes, sed non ut lex tua.*

Psal. 118.

8. Cæueas ergo tibi à sibilis serpentum, quoniam subuersores sunt tecum, & diabolus est princeps eorum. Quem enim diabolus per se uincere non potest nec defraudare; illum per satellites suos peruicere querit, aut blanditijs irretire, ne seculum relinquat. Nam mundus scit tot dolos & nequitias, tot inuentiones confingit & rixas habet, ut nemini pax tuta sit, nec firma fides, & vix aliquis euadere possit innocuus, nisi segreget se ab hominum turbis, & Iesum querat (ut Euangelium docet) in locis desertis. Exi ergo citò cum Abraham patriarcha de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & ueni in terram sanctam, id est monasticam vitam, & laudabilem in Christo congregationem, ut audias legem uitæ & disciplinæ, & seruias Domino Deo tuo fideliter omnibus diebus uitæ tuæ; donec finito laboris tui ceramine, æternum regnum accipias; ubi in conspectu Dei & sanctorum, cum Angelis sanctis semper exultes.

9. Noli retro respicere cum uxore Loth, neque maneat in Sodoma carni seruiendo; sed salua te in montibus superna querendo, & Angelicum ducatum per obedientiæ uiam humiliter sequere, uniuersas propriæ uoluntatis affectiones pro Deo mortificando. Fuge cum Helia, à facie Iezabelis pessimæ mulieris; & perge in solitudinis secretum, perpetuæ continentiæ seruando propositum: donec in curru igneo, post turbinem seculi leueris in cælum. Perseuera etiam cum beato Samuele, in tabernaculo fœderis coram arca Dei, in habitu religioso deuotè ac reuerenter Domino ministrans.

ministrans.

ministrando: vt audias vocem Dei loquentis de excelso, celestiu
 consolationum libamenta prægustando, ac tandem plenissimè
 his Domini verbis confolearis in morte: Euge serue bone & fide-
 lis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra
 in gaudium Domini tui. Esto igitur fidelis vsque ad mortem, &
 dabitur tibi corona vitæ. Quã nemo meretur dignè accipere, nisi
 qui legitimè certauerit, & vsque in finem perseuerauerit in vir-
 tute. Sed vt iam dicta factis comprobem, etiam exempla perse-
 uerandi tibi describam,

C A P V T V.

De sacerdote tentato, & à Deo consolato.

I. ERat apud nos sacerdos quidam Alardus nomine, cupiens *Senior.*
 seculo renunciare, & canonicæ religionis habitum accepta-
 re. Sed antequam inuestitus esset, tentator affuit, ad memoriam
 ei priores seculi delicias reducens, quibus diu prodigè vtebatur:
 cœpitque tristari vehementer, quia parètes & amicos reliquisset,
 & iam inter alienos tanquam exul à patria sua viuere deberet de-
 solatus. Tristitia igitur suborta, secuta sunt & alia nō pauca gra-
 uamina, veluti tonitrua dura. Nam tedium loci, & difficultatem
 ordinis, hostis ei incussit malignus; & quàm bene posset viuere
 in partibus suis, & multis què prodesse amicis. Hæc enim sunt
 fraudulentæ serpentis iacula, quibus sepe nonitorum corda niti-
 tur vulnerare; vt à sancto proposito eos reslire compellat. Sed
 Deo miserante, dum adhuc sacerdos staret in acie certaminis, lux
 celestis consolationis emicuit, & totam nebulam mundanæ tri-
 stitiæ dissipauit.

2. Itaque spiritu Dei, cōtra diabolicas immisiones reaccēsus
 & confortatus, cœpit intra se cogitare ad quid venisset; & solerti
 ratione propositum iam arreptum perpendens, virili animo seip-
 sum erigebat, dicens: Ecce Deo prouidente, hunc locum emēda-
 tionis gratia, sponte supplexque intraisti; nunc multo plura pro
 tuis necessarijs inuenisti, quam pridem in seculo reliquisti. Pau-
 cos amicos propter Christum postergasti, sed iam plures spiri-
 tuales fratres, maiori charitate tibi coniunctos, pro carnalibus
 recepisti. Cuncta, quæ ad vsum huius monasterij pertinent, tua
 sunt, ac tecum diuiduntur in charitate. Alij pro te laborant, alij
 pro te orant, alij pro te legunt, alij scribunt; nemo hic otatur,
 nemo propria possidet, omnia in commune conferuntur.

3. En tot habes hic seruitia, quot sunt claustrij officia, cū vni-
 uersa familia. Quid ergo habes conqueri? aut quid times Deo li-
 bero corde seruire? Subijce te incunētāter suauissimo iugo Chri-
 sti; tolle super te onus Domini leue; obliuiscere populum tuū, &
 domum patris tui, vt pro paruis magna recipias, pro tēporalibus

æterna, pro vanitatibus huius sæculi gloriosissimū regnum Dei quatenus cum Paulo Apostolo veraciter proloquaris: Tanquam nihil proprietatis habentes, & omnia in communitate possidentes. Hæc & similia eo cogitante, & sanctorum Patrū vestigia per singulos dies cōsiderante, confortatus est in melius animus sacerdotis. Et post probationis tēpus habitu regulari indutus est, atque anne cōpleto solenni voto professus. Qui postmodum in ordine annis triginta laudabiliter viuens, in bona senectute obdormiuit in pace.

CAPVT VI.

De iuueni clerico, qui relicto studio monasterium intrauit.

Senior.
Adolescēs
quidam à
studijs ad
monaste-
rium def-
iuit.

1. **F**uit quidam iuuenis scholaris, primæuæ ætatis flore vigelcens; qui studio literarum deditus Dauentriæ, nonnunquam à studentibus socijs & promotis ad studium Parisiense intabatur promissis & donis. Sed quorundam deuotorum cōsilio hac intentione reuocatus est, & informatus ne se periculo daret desiderio altioris doctrinæ. Interea accidit, vt duo germani fratres consodales eius, corpore & ingenio habiles, de schola Dauentriensi versus Parisios se transferrent. Cumque paruo tempore ibidem in studio stetissent, vno die ambo defuncti sunt.

2. Sed & alij quidam ex studentibus ad magisterium promoti, post multas expensas & diuturnos labores, cum cœpissent scientia & fama clarere, ex hac luce repente sunt subtracti. Audiens hoc præfatus iuuenis de suis coætaneis studentibus, compunctus est amplius, atque in breui valedicens scholasticis rebus, discipulus Christi inter regulares effectus est.

CAPVT VII.

De matrona, qua filium conuersum planxit; sed postea ad Deum conuersa, gratias egit.

Senior.

1. **M**atrona quadam diues, & secularis, filium vnicum habuit tenere dilectum, ætate & scientia ac moribus adornatum. Hic cælesti inspiratione afflatus, elegit Deo potius humiliter seruire, quam in seculo paternis bonis transitorie frui, & mercari. Recessit ergo ab aspectibus amicorum longius, petijtque monasterium regularium, ad famulandum Domino secretius & perfectius, cunctis mundi retinaculis abdicatis. Quem mater vidua subsecuta, precibus ac lamentis studuit reuocare, sed minime valuit.

2. Illa igitur ad sua abeunte, & in mœrore graui existente, contigit

igit in eadem ciuitate casus infaustus, vt cuiusdam potentis diuitis filius, ab altero seditiosè percussus, plangeretur extinctus. Quo audito, matrona rem gestam exhorruit, & ad se tandem reuerfa, alienis periculis docta propriam tristitiam temperauit, atque semetipsam redarguit dicens: Quàm bene tibi accidit, vt hoc de filio tuo non audias, nec de cætero formides? Nonne tutius in monasterio Deo seruit, quàm apud te in seculo periret? Ex illa demum die ad bonitatem Dei conuerfa, gratias maximas egit, nec vltra filium quasi amissum planxit; sed de eius conuersione summopere gaudebat, fratres regulares specialiter dilexit, hospitio sepius recepit. Et hoc mihi in mensa sua recitauit.

3. Gratanter audio, quod dicis: & spero, quod mihi proficiet & Nouitius. multis. Satis dolendum, quod multi parentes ita inordinatè filios suos diligunt: quod magis eos seculo nutriunt, quàm Deo; quod plus cupiunt illos diuitijs ac honoribus sublimari, quàm virtutibus & bonis moribus pollere. Heu, quod non recogitant, quàm subito mors filios à parentibus separat, nec vllus hominum quantumcumque diues vel nobilis fuerit, poterit semetipsam aut aliquem amicorù à mortis lege liberare; sed oportet nos omnes ante districti iudicis tribunal presentari, vt referat vnusquisque prout gessit in vita, & recipiat pro qualitate meritorum suorum irreuocabilem sententiam, æternam scilicet gloriam vel pœnam.

CAPVT VIII.

Quòd potius est Deo obediendum, quàm amicis.

1. **¶** Ecce sentis pro tua salute. Nam qui Deo seruire statuit, Senior. debet ei potius quàm parentibus obedire. Hinc est, quod veritas sequētibus se discipulis, ait: *Qui amat patrem vel matrem plus quàm me, non est me dignus.* Non ergo audiendi sunt, qui propter solatium amicorum suadent in seculo manendum; sed illi potissimùm imitandi sunt, qui propter amorem Christi elegerunt ab amicis elongari, quatenus Deo liberius seruiant, deuotius ei inhæcant, & frequentius pro amicis exorent. Vnde si vie Dei voluerint aduersari, & ingressum religionis impedire, vitandi sunt & relinquendi. Nam & omnium religiosorum legifer & magister Iesus Christus Dominus noster formam perfectæ abrenunciationis ostendit, cum dicit: *Si quis venit ad me, & non odit* Luca 14. *patrem suum & matrem, adhuc autem & animam suam, non potest esse meus discipulus.*

2. Attende, quod non dixit Dominus. Quere primum, an placeat parentibus vel amicis: sed hoc satage facere, quod mihi noveris maxime placere. Dimittis ergo mortuos sepelire mortuos Matt. 23. suos:

Matt. 6.

suos; tu autē sequere me, & quere primū regnū Dei, & iustitiā eius. Habebis enim thesaurum in cælis, si renunciaueris omnibus terrenis. O quā stolidi sunt & cæci, qui pro vili & breuissimo delectamento carnis, negligunt quærere æterna gaudia cæli; qui nunc formidant subire sacri ordinis disciplinam, & non ponderant inextinguibilis ignis perpetui flammam.

Matt. II.

3. Ah, nimium differt humilis habitus monachorū, & larualis aspectus dæmoniorum. Valde dissonant inter se deuotus cantus religiosorum, & intolerabilis planctus dānatorum. O si scirent donum Dei, & gustassent, quā suavis est Dominus, & quā iucundum est cælesti Domino seruire, libenter terrena cūcta relinquerent, quæ nec diu tenere valent, & ad religionis statum cōsolarentur, per quem recto itinere ad cælum conscenderent. Vnde pius Dominus puillos corde cohortatur, ne præcepta salutaria in Ordine perhorrescant; sed potius cum omni humilitate obedientiæ iugum suscipiant, dicens: *Tollite iugum super vos, & discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris.* Quā nobis præstare dignetur Iesus Christus Mariæ filius, qui regnat Deus per omnia secula seculorum. Amen.

EXERCITIA SPIRITVALIA.

CAPITA HVIVS LIBELLI.

DE feruida exhortatione ad virtutes.	Cap. I
De firmo proposito seruando per diem.	II
De eleuatione & directione cordis ad Deum.	III
De custodia cella & sensuum exteriorum.	IV
De hora surgendi, & de officio diuino.	V
De refectorio, & cibis sumendis.	VI
De fabulis & otio vitandis.	VII
De beneplacito Dei, & confidentia in aduersis habenda.	VIII
De examinatione conscientia completorio finito.	IX
De scrutinio conscientia in speciali.	X
De hora dormitionis & nocturne quietis.	XI
De virtute sancta obedientia.	XII

CAPVT I.

De feruida exhortatione ad virtutes.

Ephes. 4.

Renouamini autem spiritu mentis vestre, ait beatus Paulus Apostolus. Solēt boni religiosi habere deuota exercitia, quibus